

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL IAȘI

Iași, Str. Elena Doamna, nr. 1A, cod poștal 700398
telefon 0232-217808, fax 0232-255907, 0232-217808
e-mail ca-iasi@just.ro, operator de date cu caracter personal nr. 3067

Secția penală și pentru cauze cu minori
Nr. 4948/A/2014

MINUTA

Încheiată astăzi, 10 octombrie 2014
cu ocazia întâlnirii trimestriale privind problemele de drept interpretate
și aplicate neunitar, în materie penală și pentru cauze cu minori,
în trimestrul III/ 2014

În data de 10 octombrie 2014 a avut loc la sediul Curții de Apel Iași, începând cu ora 13,00, întâlnirea judecătorilor de la secțiile penale și pentru cauze cu minori, din cadrul Curții de Apel Iași și al instanțelor din circumscripția sa teritorială, având drept scop discutarea problemelor de drept, în materie penală, care au generat ori pot genera practică judiciară neunitară.

În deschiderea întâlnirii, doamna judecător ..., vicepreședintele Curții de Apel Iași a subliniat că întâlnirea își propune să fie una de lucru, scopul acesteia fiind de a asigura interpretarea unitară a dispozițiilor în materie.

În continuare, a supus dezbaterilor problemele de drept asupra cărora au existat puncte de vedere diferite, în ordinea prezentării acestora în studiul întocmit de către Curtea de Apel Iași:

1. Confirmare redeschidere urmărire penală. Art. 335 alin. 4 și 5 C. pr. pen. (Judecătoria Vaslui)

Problema ridicată de Judecătoria Vaslui se referă la controversele existente între opinia parchetului și opinia judecătoriei privind obligativitatea confirmării redeschiderii urmăririi penale de către judecătorul de cameră preliminară în situația prev. de art. 335 alin. 5 C. pr.pen., respectiv pentru situația în care anterior, pe calea plângerii la soluția procurorului, un alt judecător de cameră preliminară a admis plângerea și a trimis cauza în vederea completării urmăririi penale.

În opinia parchetului, confirmarea redeschiderii urmăririi penale este obligatorie întotdeauna, potrivit art. 335 alin. 4 C. pr. pen., iar alin. 5 al aceluiași articol prevede doar o altă situație în care se redeschide urmărirea penală, dar și în această situație s-ar aplica alineatul 4 al art. 335 C. pr. pen.

În opinia Judecătoriei Vaslui, analizând logic, teleologic dar și în raport de așezarea textelor legale, alineatul 4 al art. 335 C. pr. pen. instituie o obligativitate a verificării de către judecător a soluției procurorului doar în situațiile prev. de art. 335 alin. 1, 2, 3 C. pr. pen., respectiv în cazurile în care opțiunea procurorului de a redeschide urmărirea penală nu a fost

verificată de niciun judecător. În această logică, a verifica dispoziția de redeschidere a urmăririi penale dată ca urmare a soluției dispusă de un judecător pe calea plângerii, ar însemna ca un alt judecător să trebuiască să confirme, în fapt, indirect, soluția primului judecător.

În final, judecătorii Judecătoriei Vaslui, pentru cereri de confirmare a urmăririi penale întemeiate pe art. 335 alin. 5 C. pr. pen., pronunță următoarele soluții:

Pentru situații tranzitorii, respectiv în situația în care soluția judecătorului de admitere a plângerii a fost pronunțată potrivit vechiului Cod de procedură penală, se analizează pe fond cererea de confirmare a urmăririi penale.

Pentru cazul solicitării de confirmare a redeschiderii urmăririi penale dispusă ca urmare a unei soluții de admitere a plângerii de către judecătorul de cameră preliminară în sensul art. 335 alin. 5 C. pr. pen., cererea de respinge ca inadmisibilă.

Opinia unanimă a judecătorilor Curții de Apel Iași este în sensul enunțat de Judecătoria Vaslui în ce privește a doua soluție.

În cazul când judecătorul de cameră preliminară admite plângerea împotriva soluției de clasare sau renunțare la urmărirea penală și trimite cauza la procuror în vederea urmăririi penale, redeschiderea urmăririi penale are loc în baza dispoziției judecătorului de cameră preliminară care este obligatorie pentru organul de urmărire penală, temeiul ordonanței de redeschidere dată de procuror fiind art. 335 alin. 5 C. pr. pen.

Astfel toate ordonanțele de redeschidere a urmăririi penale inclusiv în ipoteza în care soluția de admitere a plângerii a fost pronunțată potrivit C. pr. pen. anterior, nu mai sunt supuse confirmării judecătorului de cameră preliminară, confirmarea fiind necesară numai pentru ipotezele art. 335 alin. 1, 2 și 3 C. pr. pen. care se referă la dispozițiile luate de procurorul ierarhic superior sau de procuror referitoare la propriile decizii. Aceeași concluzie rezultă și din modul de reglementare a alineatelor art. 335 C. pr. pen.

Participanții prezenți la discuții au opinat unanim pentru opinia exprimată unanim de judecătorii Secției penale și pentru cauze cu minori din cadrul Curții de Apel.

2. Cheltuieli judiciare către stat în cauzele cu inculpați minori cărora li se aplică măsuri educative. Temei legal. (Judecătoria Vaslui)

Verificând dispozițiile legale aplicabile, art. 274, art. 275 alin. 1 pct. 1, 2, 3, judecătorii din cadrul Judecătoriei Vaslui au constatat că nu există nici un temei pentru obligarea la plata cheltuielilor judiciare către stat în cazul inculpaților minori cărora li se aplică măsura educativă (singura sancțiune penală aplicabilă și care nu poate fi asimilată condamnării, amânării sau renunțării la aplicarea pedepsei), părănd a deveni aplicabile dispozițiile art. 275 alin. 3 C. pr. pen., respectiv cheltuielile judiciare să rămână în sarcina statului.

Opinia unanimă a judecătorilor Curții de Apel Iași – Secția penală și pentru cauze cu minori este în sensul că temeiul legal al obligării inculpaților minori, cărora li se aplică măsuri educative, în solidar cu părțile responsabile civilmente la plata cheltuielilor judiciare către stat este art. 274 alin. 1 și 3 C. pr. pen.

Este real că dispozițiile art. 114 C. pen., care reglementează consecințele răspunderii penale a minorilor nu operează cu noțiunea de condamnare, prevăzând că față de minori care au săvârșit infracțiuni se ia o măsură educativă.

Însă, conform dispozițiilor art. 396 alin. 2 C. pr. pen. condamnarea se pronunță dacă instanța constată dincolo de orice îndoială rezonabilă că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, textul art. 396 C. pr. pen. reglementând rezolvarea acțiunii penale, aplicabil în egală măsură inculpaților minori.

În consecință, în cazul inculpaților minori, tragerea la răspundere penală prin aplicarea unei măsuri educative intră în conceptul de condamnare în sensul art. 396 alin. 2 C. pr. pen. și obligarea acestora, în solidar, cu părțile responsabile civilmente la plata cheltuielilor judiciare către stat are ca temei legal art. 274 alin. 1 și 3 C. pr. pen.

Și prin dispozițiile art. 239 din Legea nr. 187/2012 raportat la art. 80 alin. 2 lit. a Cod penal, termenul de condamnare se referă și la hotărârile prin care față de inculpat s-a luat în timpul minorității o măsură educativă.

O interpretare contrară ridică probleme de logică juridică în sensul în care, inculpatul minor, potrivit art. 275 alin. 1, 2 și 3 C. pr. pen., va putea fi obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat pentru situații juridice mult mai ușoare și favorabile acestuia, de achitare, încetare a procesului penal, clasare în situația prev. de alin. 3 care implică o culpă procesuală mai redusă decât culpa procesuală corespunzătoare unei soluții de tragere la răspundere penală, culpă procesuală ce constituie temei al răspunderii acestora pentru cheltuieli judiciare avansate de stat.

Opinia împărtășită unanim de participanți a fost în sensul celei exprimate de judecătorii Secției penale și pentru cauze cu minori de la Curtea de Apel Iași, pentru argumentele expuse în studiu.

3. Asistența juridică obligatorie pentru condamnații aflați în stare de detenție (Judecătoria Vaslui)

S-a discutat în cadrul Judecătoriei Vaslui dacă, potrivit Noului Cod de procedură penal, asistența juridică mai este obligatorie în cazul **condamnaților, aflați în stare de detenție.**

Astfel, potrivit art. 90 „, Asistența juridică este obligatorie:

a) când suspectul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de detenție ori într-un centru educativ, când este **reținut sau arestat, chiar în altă cauză,** când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale, chiar în altă cauză, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

b) în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea;

c) în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

Potrivit **art. 597- aplicabilă cererilor formulate de condamnații deținuți:**
PROCEDURA LA INSTANȚA DE EXECUTARE

(1) Când rezolvarea situațiilor reglementate în prezentul titlu este dată în competența instanței de executare, președintele completului de judecată dispune citarea părților interesate și, în cazurile prevăzute la art 90, ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu. La judecarea cazurilor de întrerupere a executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață se citează și administrația penitenciarului în care execută pedeapsa condamnatul

(2) Condamnatul aflat în stare de detenție sau internat într-un centru educativ este adus la judecată.

(3) Participarea procurorului este obligatorie.

(4) După ascultarea concluziilor procurorului și a părților, instanța se pronunță prin sentință.

(5) Dispozițiile cuprinse în titlul III al părții speciale privind judecata care nu sunt contrare dispozițiilor prezentului capitol se aplică în mod corespunzător.

(6) Dispozițiile alin. (I) - (5) se aplică și în cazul în care rezolvarea uneia dintre situațiile reglementate în prezentul titlu este dată în competența instanței în a cărei circumscripție se află locul de deținere. în acest caz, soluția se comunică instanței de executare.

(7) Hotărârile pronunțate în primă instanță în materia executării potrivit prezentului titlu pot fi atacate cu contestație la instanța ierarhic superioară, în termen de 3 zile de la comunicare.

(8) Judecarea contestației la hotărârea primei instanțe se face în ședință publică, cu citarea persoanei condamnate. Condamnatul aflat în stare de detenție sau internat într-un centru educativ este adus la judecată. Participarea procurorului este obligatorie. Decizia instanței prin care se soluționează contestația este definitivă. Prevederile alin. (5) se aplică în mod corespunzător.

Din analiza coroborată a celor două texte legale se constată că sintagma „*condamnatul aflat în stare de detenție*” nu poate fi asociată cu noțiunea de „*arestat, chiar în altă cauză*”, motiv pentru care în această situație nu sunt aplicabile dispozițiile art. 90 Cod pr.pen.

Verificând istoric și teleologic dispozițiile procedurale anterioare, se constată că în vechiul Cod pr.pen., la **art. 460 vechiul Cod pr.pen.** se prevedea că : *al. I - președintele dispune citarea părților interesate și ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu, în cazurile prevăzute de art. 171*” iar la alineatul 2 se prevede că : *condamnatul arestat este adus la judecată.*

Dispozițiile art. 171 vechiul Cod pr.pen. au fost preluate integral de art. 90 actualul Cod de pr.pen..

Se observă că potrivit vechiului Cod pr.pen., alăturarea noțiunii de **condamnat** cu calitatea de **arestat**, făcea să fie aplicabile disp. art. 171 vechiul Cod pr.pen.

Această sintagmă nu se mai regăsește în noul Cod pr.pen., astfel că obligativitatea desemnării unui apărător din oficiu în cauzele cu condamnați aflați în stare de deținere nu mai apare ca fiind prevăzută de lege.

Problema de drept a apărut în cererile ulterioare (întreruperi, contestații la executare, contopiri) în legătură cu care se constată încă de la primirea cererilor că sunt inadmisibile sau abuzive și pentru care, la acest moment, potrivit practicii bazate pe vechiul Cod pr.pen., desemnăm un avocat din oficiu deși nu ar fi obligatoriu. în cauzele în care judecătorul apreciază că cererile ar putea fi întemeiate, chiar dacă asistența juridică nu este obligatorie, poate aplica art. 90 alin.2 Cod pr.pen. în sensul desemnării unui apărător din oficiu dacă apreciază că deținutul nu își poate asigura singur apărarea.

Întrucât, în situația în care instanțele de control judiciar nu ar interpreta în același mod dispozițiile legale menționate, soluția ar fi casarea cu trimitere spre rejudecare a cauzelor, supunem problema atenției corpului de judecători pentru a stabili o practică unitară.

Opinia unanimă a judecătorilor Curții de Apel Iași – Secția penală și pentru cauze cu minori este în sensul că asistența juridică în cazul condamnaților aflați în stare de detenție este obligatorie, dispozițiile art. 90 C. pr. pen., text de trimitere prevăzut de art. 597 alin. 1 C. pr. pen. care reglementează procedura la instanța de executare, aplicându-se în mod corespunzător (mutatis mutandis).

Asistența juridică obligatorie nu este determinată de dispozițiile art. 597 alin. 2 C. pr. pen. în vigoare (art. 460 alin. 2 C. pr. pen. anterior) care se referă la prezența obligatorie a condamnaților la judecată, ci de intervenirea cazurilor de asistență juridică obligatorie prev. de art. 90 C. pr. pen., aplicabil în mod corespunzător în cadrul procedurii penale la instanța de executare.

Opinia împărțită în unanimitate de participanți a fost în sensul celei exprimate de judecătorii Curții de Apel Iași, în sensul că asistența juridică în cazul condamnaților aflați în stare de detenție este obligatorie.

Cu ocazia dezbatărilor pe acest punct, s-a mai conturat opinia majoritară că asistența juridică este obligatorie și în cauzele aflate în procedura de cameră preliminară și la acordul de recunoaștere a vinovăției, dacă exista una din situațiile prev. de art. 90 C.p.p..

În cadrul dezbatărilor s-a conturat și opinia potrivit căreia în acordul de recunoaștere instanța exercită un control de legalitate și temeinicie și dacă constată că nu sunt îndeplinite condițiile limitativ prevăzute de art. 480-482 NCPP (limita de 7 ani închisoare, vinovăția inculpatului, asistența juridică obligatorie la încheierea acordului, încheierea în formă scrisă, conținutul acordului reținut de art. 482 NCPP), precum și situația în care consideră că pedeapsa negociată, precum și cuantumul și modalitatea de executare a acesteia nu sunt proporționale cu gravitatea faptei și pericolozitatea inculpatului, restituie cauza la procuror.

4. Recunoașterea hotărârilor penale străine pe cale incidentală. Procedură. (Judecătoria Vaslui)

Dispozițiile legale aplicabile sunt art. 140 ind.1 alin.2 din Legea nr. 302/2004, rep., care prevede că (2) **Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei, se face și pe cale incidentală, în cadrul unui proces penal în curs, de către procuror, în faza de urmărire penală, sau de către instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza spre soluționare.**

(3) **în situațiile prevăzute la alin. (1) și (2), lipsa unui tratat nu împiedică recunoașterea hotărârii judecătorești străine, dacă aceasta se dovedește necesară soluționării unei cauze penale sau poate contribui la îmbunătățirea situației inculpatului sau a persoanei condamnate ori la reintegrarea sa. Dispozițiile art. 131 alin. (1), art. 132, 135 și ale art. 136 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.**

Procedura este cea prevăzută la art.135 din aceeași lege potrivit căreia (1) **Președintele instanței sau judecătorul delegat de acesta fixează termenul de judecată, care nu poate fi mai mare de 10 zile de la data înregistrării cauzei la instanță. Durata procedurii judiciare de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine este de 60 de zile de la data înregistrării cauzei la instanță.**

(2) **instanța judecă în complet format dintr-un singur judecător, în camera de consiliu, fără citarea persoanei condamnate. Participarea procurorului este obligatorie.**

Această din ultimă procedură este în contradicție cu procedura de drept comun aplicabilă cauzei penale principale (în ședință publică, cu citarea părților, cu proceduri preliminare stabilite de președintele de complet și nu de președintele instanței sau judecător desemnat) motiv pentru care judecătorii instanței vasluiene aplică principiul general de judecare a cauzelor penale, în sensul că judecă ambele cereri, atât ce; principală cât și cea incidentală potrivit procedurii de drept comun.

Opinia unanimă a judecătorilor Curții de Apel Iași – Secția penală și pentru cauze cu minori este în sensul judecării cererilor de recunoaștere a hotărârilor penale străine pe cale incidentală după procedura de drept comun, aplicabilă cererii principale.

Participanții la discuții au fost unanim de acord cu opinia judecătorilor Curții de Apel Iași, în sensul judecării cererilor de recunoaștere a hotărârilor penale străine pe cale incidentală după procedura de drept comun, aplicabilă cererii principale.

5. Data punerii în executare a amenzilor judiciare (Judecătoria Vaslui)

Potrivit art. 410 alin.2 Cod pr.pen., „ (2) în cazul prevăzut la art. 409 alin. (1) lit. e), apelul poate fi exercitat **de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare, indemnizațiilor și amenzilor judiciare și cel mai târziu în 10 zile de la pronunțarea sentinței prin care s-a soluționat cauza.**”

La art. 409 alin. 1 lit. e C. pr. pen., se precizează părțile care pot face apel, respectiv: „e) martorul, expertul, interpretul și avocatul, în ceea ce privește cheltuielile judiciare, indemnizațiile cuvenite acestora și amenziile judiciare aplicate”.

În această situație apar două probleme:

- prima problemă vizează stabilirea organului de executare al amenzilor judiciare în situația în care fondul cauzei a fost declinat, dar amenda a fost aplicată de instanța care a declinat;

- a doua problemă vizează momentul rămânerii definitive a încheierii de reexaminare amendă judiciară – după trecerea a 10 zile de la pronunțarea încheierii prin care s-a soluționat cererea de reexaminare sau odată cu fondul cauzei?

Opinia unanimă a judecătorilor Curții de Apel – Secția penală și pentru cauze cu minori, relativ la prima problemă expusă, este în sensul că pentru orice situație juridică ce ar putea interveni, inclusiv situația declinării fondului cauzei la o altă instanță, competența de punere în executare a amenzilor judiciare aparține, în mod exclusiv, organului judiciar care a aplicat amenda judiciară (art. 577 alin. 1 C. pr. pen.).

În ce privește cea de a doua problemă invocată, încheierea prin care se soluționează cererea de anulare sau de reducere a amenzii judiciare, raportat la dispozițiile art. 410 alin. 2 C. pr. pen., rămâne definitivă și poate fi pusă în executare, după caz, la data soluționării apelului declarat împotriva încheierii sau la data expirării termenului de declarare a apelului de 10 zile de la data pronunțării sentinței penale, care a soluționat fondul cauzei (după cum s-a declarat apel în condițiile art. 410 alin. 2 C. pr. pen. sau apelul nu a fost declarat împotriva încheierii respective).

Participanții la discuții au agreeat soluția potrivit căreia încheierea prin care se soluționează cererea de anulare sau de reducere a amenzii judiciare rămâne definitivă și poate fi pusă în executare, după caz, la data soluționării apelului declarat împotriva încheierii sau la data expirării termenului de declarare a apelului de 10 zile de la data pronunțării sentinței penale, care a soluționat fondul cauzei. În situația în care apelul a fost exercitat de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra amenzii judiciare și mai înainte de pronunțarea sentinței, dosarul se trimite în calea de atac după soluționarea cauzei pe fond.

Competența de punere în executare a amenzilor judiciare aparține, în mod exclusiv, organului judiciar care a aplicat-o. Formele de executare nu se trimit organelor financiare până la soluționarea definitivă a cauzei pe fond.

6. Contopirea pedepselor aplicate prin hotărâri pronunțate: una în baza legii vechi (stabilită legea veche ca fiind legea mai favorabilă) și una în baza legii noi (stabilită ca fiind mai favorabilă). Legea penală mai favorabilă (Judecătoria Vaslui)

Care este legea aplicabilă având în vedere decizia Î.C.C.J. privind verificarea legii penale mai favorabile, în situațiile infracționale, pe temeiul art. 6 Noul Cod penal dar și decizia C.C.R. privind aceeași problemă, pronunțată pe temeiul art. 5 Noul Cod penal, prin care s-a statuat obligativitatea aplicării legii stabilită, în mod global, ca fiind mai favorabilă în raport de situația infracțională?

Opinia unanimă a judecătorilor Curții de Apel Iași – Secția penală și pentru cauze cu minori:

Din enunțul problemei de drept ridicată, rezultă singura ipoteză validă, supusă examinării, că hotărârile de condamnare sunt definitive și sunt pronunțate după intrarea în vigoare a noului cod penal pentru infracțiuni săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014.

Hotărârile fiind definitive, fiecare dintre ele au autoritate de lucru judecat și în ce privește stabilirea legii penale mai favorabilă aplicabilă inculpatului.

În această ipoteză, sunt incidente dispozițiile art. 5 Noul Cod penal cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile privind tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni, examinarea legii penale mai favorabile având ca obiect de analiză și aplicare numai tratamentul sancționator al pluralității infracționale, în cadrul procesual al modificării de pedepse prev. de art. 585 C. pr. pen.

Dacă una dintre infracțiunile judecate definitiv din cadrul pluralității de infracțiuni a fost comisă după data de 1 februarie 2014, se aplică tratamentului sancționator dispozițiile noului cod penal conform art. 10 din Legea nr. 187/2012 și nu legea penală mai favorabilă.

Cu ocazia dezbaterilor pe acest punct, s-a opinat unanim că, în privința datelor determinate indicate, sunt incidente dispozițiile art. 5 Noul Cod penal cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile privind tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni.

7. Competența de soluționare a contestației în anulare

Prin sentința penală nr. 15 CC/29 aprilie 2014 a Judecătoriei Iași a fost respinsă ca inadmisibilă contestația în anulare formulată de condamnat împotriva sentinței penale nr. 2152/22 iulie 2010 a Judecătoriei Iași, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1300 din 5 decembrie 2012 a Curții de Apel Iași. S-au invocat cazurile de contestație în anulare prevăzute de art. 426 lit. b și c, instanța stabilind că nu sunt susținute de actele dosarului în procedura admisibilității în principiu.

Prin sentința penală nr. 35 CC/29 iulie 2014 a Judecătoriei Iași, în baza art. 50 alin. 1 C. pr. pen. s-a declinat competența de soluționare a cererii având ca obiect contestația în anulare formulată împotriva sentinței penale nr. 590/10 decembrie 2013 a Judecătoriei Piatra Neamț, definitivă prin nerecurare, în favoarea Judecătoriei Piatra Neamț, în temeiul art. 429 alin. 1 C. pr. pen.

Totodată, prin decizia penală nr. 634/10 iunie 2014 (ds. 243/87/2014), nr. 748/10 iunie 2014 (ds. 1257/740/2014) și decizia penală nr. 697/28 mai 2014 (ds. nr. 20/87/2014) ale Curții de Apel București s-a stabilit competența de soluționare a contestației în anulare ca aparținând Curții de Apel ca instanță de ultim grad de jurisdicție ordinară și nu instanței care a judecat cauza în fond; prin decizia penală 739/A/6 iunie 2014 (ds. 9100/3/2014) a Curții de Apel București, competența de soluționare a contestației în anulare aparține instanței care a judecat cauza în fond, chiar dacă hotărârea a rămas definitivă prin exercitarea căilor ordinare de atac.

Opinia majoritară a judecătorilor Curții de Apel Iași – Secția penală și pentru cauze cu minori este în sensul că, din examinarea dispozițiilor art. 426, 429 și 432 C. pr. pen. rezultă că instanța competentă să soluționeze contestație în anulare este instanța de fond sau instanța de control judiciar în fața căreia a intervenit împrejurarea care constituie cazul de contestație în anulare, întrucât prin textul art. 426 C. pr. pen. care reglementează cazurile de contestație în anulare, acestea nu sunt circumscrise unei faze procesuale prevăzută expres, cu excepția cazului prevăzut în alin. 1 lit. a.

Cazurile prevăzute de art. 426 lit. c) – g) C. pr. pen. reprezintă cazuri de nulitate absolută a hotărârilor penale pentru înlăturarea cărora este necesară reluarea judecării în primă instanță.

Deși, prin exercitarea contestației în anulare, se urmărește și desființarea hotărârii pronunțată de instanța de control judiciar (în situația exercitării căilor de atac ordinare), instanța de fond poate să desființeze hotărârea penală în întregul ei, ca și în cazul revizuirii, atât revizuirea cât și contestație în anulare având natura juridică a unei căi de atac de retractare.

Dispozițiile legale în vigoare recunosc competențe atât instanței de control judiciar cât și instanței de fond, în materia contestației în anulare.

Opinia minoritară este în sensul în care competența de soluționare a contestației în anulare se determină după modalitatea în care hotărârea penală a rămas definitivă, competența aparținând instanței care a pronunțat hotărârea definitivă (instanța de control judiciar când hotărârea a rămas definitivă prin exercitarea căii de atac sau instanța de fond când împotriva hotărârii nu s-a exercitat calea de atac ordinară).

Toate cazurile de contestație în anulare prev. de art. 426 C. pr. pen. constituie încălcări ale dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal unele dintre aceste încălcări fiind sancționate cu nulitatea absolută a actului procedural și a actului procesual (judecata). Contestația în anulare se referă la erori de judecată, fiind o cale de atac de anulare care se mărginește a anula hotărârea definitivă atacată pe considerente procedurale dar are și caracter de cale de atac de retractare, instanța competentă revenind asupra propriei sale hotărâri.

Revizuirea este instituită, de regulă, pentru înlăturarea erorilor de fapt săvârșite de instanța de judecată ca urmare a necunoașterii în momentul soluționării cauzei a unor împrejurări esențiale și care, prin urmare, nu implică încălcări ale normelor de procedură în cursul judecării unei cauze în fond și căi de atac, fiind posibil ca, în acest cadru procesual al revizuirii, instanța de fond să desființeze o hotărâre penală rămasă definitivă prin exercitarea căilor de atac.

Raportat la motivele de contestație în anulare, dacă încălcarea normei de procedură penală a avut loc în cursul judecării în primă instanță, prin confirmarea ei în calea de atac ordinară de instanța de control judiciar, acea încălcare a dispozițiilor legale s-a translat și s-a perpetuat în faza judecării și în calea de atac, astfel încât competența în contestație în anulare revine instanței care a pronunțat hotărârea definitivă (instanței de control judiciar în cazul exercitării căii de atac).

În reglementarea anterioară, puteau fi atacate cu contestație în anulare numai deciziile pronunțate în recurs, cu excepția cazului de contestație privind autoritatea de lucru judecat, sentințele penale rămase definitive prin nerecurare nefăcând obiect al contestației în anulare, pe când, în actuala reglementare, contestația în anulare poate fi formulată și împotriva sentințelor penale rămase definitive prin neexercitarea căii de atac, pentru motivele expres și limitativ prevăzute de art. 426 C. pr. pen., exceptând cazul prev. de art. 426 lit. a C. pr. pen., care vizează exclusiv procedura de judecată în apel. Aceasta este rațiunea pentru care toate cazurile de contestație în anulare prev. de art. 426 lit. b – i nu sunt circumscrise unei faze procesuale menționată expres.

Față de dispozițiile art. 432 C. pr. pen. când găsește contestația întemeiată instanța desființează, prin decizie, hotărârea a cărei anulare se cere și procedează (fie de îndată, fie acordând un termen), după caz, la rejudecarea apelului (când hotărârea penală a rămas definitivă prin decizia dată în apel) sau la rejudecarea cauzei după desființare (când hotărârea penală a rămas definitivă prin neapelare).

Instanța care a judecat cauza în primă instanță nu are competența materială și funcțională de a retracta sau anula o hotărâre judecătorească dată în apel în cadrul contestației în anulare, pentru niciunul dintre cazurile de contestație în anulare prev. de art. 426 C. pr. pen., când hotărârea penală a rămas definitivă printr-o decizie dată în apel, indiferent dacă încălcarea normelor de procedură care reglementează judecarea cauzei au intervenit în cursul judecării în primă instanță sau în cursul judecării în apel.

Cazul de contestație în anulare prevăzut de art. 426 lit. i C. pr. pen. referitor la autoritatea de lucru judecat atrage competența de judecată a instanței care a judecat cauza în primă instanță, dacă ultima hotărâre pronunțată a rămas definitivă la această instanță, prin neapelare, admiterea contestației ducând la desființarea sentinței penale proprii, pronunțată cu încălcarea autorității de lucru judecat (art. 432 alin. 2 C. pr. pen.).

Opinia majoritară a participanților a fost în sensul opiniei minoritare a judecătorilor Curții de Apel Iași potrivit căreia, competența de soluționare a contestației în anulare se determină după modalitatea în care hotărârea penală a rămas definitivă, competența aparținând instanței care a pronunțat hotărârea definitivă (instanța de control judiciar când hotărârea a rămas definitivă prin exercitarea căii de atac sau instanța de fond când împotriva hotărârii nu s-a exercitat calea de atac ordinară).

8. Admisibilitatea contestației împotriva încheierii pronunțată ca urmare a plângerii formulate de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar

Prin încheierea din 8 august 2014 a Judecătoriei Bârlad, judecătorul de drepturi și libertăți a respins plângerea inculpatului S.A. împotriva ordonanței procurorului din 4 august 2014 prin care procurorul a dispus măsura controlului judiciar pe durata desfășurării urmăririi penale și s-a menținut ordonanța. S-a dispus că încheierea este definitivă.

Prin două încheieri din 9 septembrie 2014 a Judecătoriei Bârlad, judecătorul de drepturi și libertăți a respins plângerile inculpaților împotriva ordonanței procurorului de luare a măsurii controlului judiciar, încheierile fiind pronunțate cu drept de contestație în 48 de ore de la comunicare, conform art. 204 alin. 1 C. pr. pen.

Opinia majoritară a judecătorilor Curții de Apel Iași – Secția penală și pentru cauze cu minori este în sensul inadmisibilității contestației formulate împotriva încheierilor date în plângeră prin considerarea dispozițiilor art. 213 alin. 7, 204 alin. 1 și 204 alin. 14 C. pr. pen. și pentru considerente de egalitate de tratament privind gradele de jurisdicție deschise inculpaților prin comparație cu inculpați împotriva cărora judecătorul de drepturi și libertăți ia măsura arestării preventive sau arestului la domiciliu care au deschisă doar o singură cale de atac, a contestației.

Art. 213 este o normă specială având prioritate de aplicare față de norma generală prev. de art. 204 C. pr. pen.

Opinia minoritară este în sensul că soluția dată în plângerea formulată împotriva ordonanței de luare a măsurii preventive a controlului judiciar este supusă contestației la instanța ierarhic superioară în temeiul art. 204 alin. 1 C. pr. pen., întrucât prin dispozițiile art. 213 C. pr. pen. nu se prevede că încheierea este definitivă, iar dispozițiile art. 204 C. pr. pen. prevăd calea de atac a contestației împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, fără a distinge după cum acesta o face în cadrul plângerii sau direct, prin luarea unei măsuri preventive.

Dispozițiile art. 204 alin. 1 C. pr. pen. se referă la toate măsurile preventive, fără a face distincție după cum acestea sunt privative de libertate sau restrictive de drepturi. Nu se face distincție, în cuprinsul art. 204 alin. 1 C. pr. pen., nici cu privire la natura dispoziției ce se referă la acele măsuri, în sensul luării, revocării, înlocuirii sau prelungirii unei măsuri preventive și respectiv a respingerii propunerii de arestare, referirea fiind generală la „măsuri preventive”.

O posibilă soluție de revocare a măsurii restrictive de drepturi, chiar întemeiată pe dispozițiile art. 213 C. pr. pen. nu poate fi exclusă de la posibilitatea formulării căii de atac a contestației (ex.).

Este de reținut că dispozițiile art. 204 C. pr. pen. constituie reglementarea cu caracter general aplicabilă tuturor măsurilor preventive, în măsura în care prin norma specială nu se prevede altfel, iar prin norma specială prevăzută de art. 213 C. pr. pen. nu se dispune că încheierea este definitivă sau că nu este supusă niciunei căi de atac.

Mutând ce este de mutat, argumentele deciziei în interesul legii nr. 18/2008 a Î.C.C.J., rămân aplicabile și sunt valide cel puțin în cazul soluției de admiterea plângerii.

Nu există practică judiciară la nivelul Curții de Apel Iași.

Participanții la discuții au opinat majoritar pentru opinia majoritară a judecătorilor Curții de Apel Iași, în sensul că nu este admisibilă contestația împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar.

9. Interpretarea dispozițiilor art. 250 alin. 1 C. pr. pen. Competența de soluționare a contestației împotriva măsurii asiguratorii dispusă de procuror în cazul în care, după sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți dar anterior soluționării contestației, este sesizat judecătorul de cameră preliminară cu rechizitoriu

Opinia unanimă a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori a Curții de Apel Iași este în sensul că judecătorul de drepturi și libertăți, legal investit în cursul urmăririi penale, rămâne competent să soluționeze contestația împotriva măsurii asiguratorii dispusă de procuror în ipoteza dată, întrucât conform art. 53 C. pr. pen., judecătorul de drepturi și libertăți este competent în mod exclusiv să judece astfel de contestații, iar judecătorul de cameră preliminară, raportat la obiectul camerei preliminare prev. de art. 340 C. pr. pen., verifică doar legalitatea actelor de urmărire penală, iar nu temeinicia acestora, având această competență și în baza art. 54 lit. b C. pr. pen. referitoare la verificarea legalității efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală.

Opinia unanimă a participanților la discuții a fost în sensul opiniei unanime a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori a Curții de Apel Iași, în sensul în care, competența de soluționare a contestației împotriva măsurii asiguratorii dispusă de procuror revine judecătorului de drepturi și libertăți și în cazul în care, după sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți dar anterior soluționării contestației, este sesizat judecătorul de cameră preliminară cu rechizitoriu.

Președinte delegat Secția penală și pentru cauze cu minori,
Judecător ...

Grefier,

...

Notă pct. 9

La întâlnirea reprezentanților CSM cu președinții secțiilor penale de la ÎCCJ și curți de apel, din 27-28 noiembrie 2014, participanții la întâlnire au apreciat asupra acestei probleme de drept că în situația de speță dată, judecătorul de drepturi și libertăți nu mai are competența de a se pronunța în cauză, deoarece nu ne mai aflăm în faza de urmărire penală (problemă cuprinsă în minuta întâlnirii).